

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Episcopi Gallicani in his angustiis patrocinium regium implorarunt. Tuitionis regiae pro custodia canonum nondum erat deleta memoria in tertia dynastia, ut probatur ex Ivone. Eam tuitionem à B. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

& Imperij Lib. IV. Cap. IX. 227

cavendam esse generalem secessionem, si universa Ecclesia premeretur, subjunxit Legatus, *super hac, quidquid precepit, tali conditione licet tacita intellexisse, si Imperium & alia regna consentirent. Adjunxit se nihil amplius super hac assentaturum, donec per regna alia Prælati consenserint, quod credidit provenire non posse.* Unde patet in re nova constituenda per Gallias, consensum Regis, Episcoporum, & procerum exquisitum fuisse à Legato, eumque à rescripto exequendo abstinuisse, ob Clericorum totiusque regni dissentium, & ob scandali imminenti & secessionis periculum.

II. Eodem animo tuendæ libertatis canonice ferebatur Robertus Lincolnienfis Episcopus in Anglia, vir singulari pietate conspicuus: qui non expectato synodali decreto, sibi liberum putavit præcepto cuidam Innocentij IV. de conferenda Præbenda in sua Ecclesia reniti; quia juri recepto contrarium erat. *Noverit, inquit, discretio vestra quod mandatis apostolicis affectione filiali devotè & reverenter obedio; iis quoque que mandatis apostolicis adversantur, paternum zelans honorem, adversor & obsto. Ad utrumque enim teneor ex divino mandato. Infrà: Propter hoc, his que in prædicta litera continentur, unicè, filialiter, & obedienter non obedio, contradico, rebello. Mox: Breviter autem recolligens dico, apostolice sedis sanctitas non potest nisi qua in edificationem sunt, & non in destructionem. Hæc autem quas vocant provisiones, non sunt in edificationem, sed in manifestissimam destructionem. Non igitur eas potest beata sedes apostolica acceptare; quia caro & sanguis, que regnum Dei non possidebunt, eas revelavit, & non Pater Domini nostri Jesu Christi qui est in cælis. Nec omittendum est, clausulam illam solennem, quæ in omnibus rescriptis hodie inseritur, non obstante constitutione hac vel illa, jam tum usurpari cœpisse, quod ægrè ferebat Robertus Lincolnienfis, eò quòd in statuentibus inconstantiam designaret, cum tamen leges constantia quadam & perpetuitate vigere debeant, nisi necessitate cogente aliquando remittendæ sint. De illius litera, inquit, & ei consimilium longè latèque dispersarum superaccumulato non obstante, nec ex legis naturalis observandæ necessitate indulto, scætet cataclysmus inconstantia. Si quis immodestæ cuidam petulantia verba Roberti adscribenda putet, is ante omnia Theodorici Regis Italiae sententiam perpendat apud Caffiodorum: *Pro æquitate servanda, & nobis patitur contradici: Et eodem sensu Regis Arthalarici: Rarum confidentia genus est, interdum resistere contra vota Principis.**

III. Gallis etiam nostris ea mens erat, ut

non admissis Romana curiæ rescriptis, quæ Collatoribus jura per canones quæsitæ auferrebant, se ab iis novitatibus expedirent. Sed tandem Romanis Pontificibus æquum visum est ut suæ commendationis ratio haberetur. Commendationem vocavi, quia olim Episcopis Clericos aliquando sedes apostolica commendabat tantum, ut concessio Diaconi & Presbyteri gradu, eorum inopiam sublevarent; exemplo Gregorij Magni, qui Syracusano & Fanensi Episcopis duos Clericos commendavit. Sed posteri commendationes & preces in præcepta verterunt; & præceptis, quæ, ut vidimus, à Collatoribus repudiabantur, Executores adjunxerunt, qui Episcopos ad Collationem cogere, ut rectè explicuit Duarenus, Coactionis illius initia referri possunt ad tempora Lucij III. ad quam invitatus fuit à Stephano Tornacensi, cujus hæc sunt verba de Herveo Clerico commendato Canonici S. Aniani Aurelianensis: *Scriptis pro eo felicitæ recordationis pater Alexander (III.) Decano & Canonicis sancti Aniani Aurelianensis. Scripsistis & vos primò & secundo. Sed neque preces neque præceptum vestrum, quamvis tres præbende vacarent, voluerunt audire. Absit, Pater, ut inanes sint preces vestra, contemptibilis auctoritas, clausuram præceptum; & nunc demum tanta, si placet, virtute intonet super eos majestas vestra, ut qui blanditiis juvari non poterunt, imperio discant vinci.*

IV. Cum ergo Collationes beneficio rum, imò & episcopatum, & monasteriorum, ad se traherent Romani Pontifices, rescindentes si quid contra eorum rescripta ageretur, additis excommunicationibus in contumaces, nihil reliqui erat penes Episcopos Gallicanos quin adeo severis præceptis parerent & Collationum jure caderent. Quare ad remedium extraordinarium confugerunt, scilicet ad tuitionis regis præsidium, pietate Regis Ludovici IX. interpellata, qui his morbis edicto suo consuluit. Nondum enim oblitterata erat in Gallia, pro custodia canonum, Regum nostrorum auctoritas: quam ab Ivone commendatam sciebant anno MXXVI. Consultus enim à Philippo Rege quid agendum esset, si posthabita eo anno duo Concilia ab Urbano II. Nemausi & apud Clarummontem, Hugo Legatus apostolicæ sedis ad tertium Episcopos invitaret, (quod alienum erat à canonicis, qui duas synodos tantum celebrandas præscribunt) respondet Ivo se nihil rescivisse de consilio Legati. *Quod tamen si faceret, non esset hæc apostolica institutio, vel ecclesiastica consuetudo. Quod si quis eos (id est, Episcopos) ultra terminos à patribus constitutos anga-*

Ff ij

Gregor. I. 3. ep. 147
l. 1. ep. 47.

Franc. Duarenus
lib. 1. de sac. Ec
cles. ministr. cap. 8.

Stephanus Torpæ
ep. 109.

Pide lib. 6. cap.
31. §. 7.

Ivo ep. 16.

Marthani Piti in
Henrico III. ad
an. 1135.

Marthani Piti
Henrico III.
an. 1171. 114.

Cassiodorus l. 1.
Varior. c. 1. 3.
Var. 9.

riare voluerit, vos habito cum eis communi consilio, injustis oppressionibus pro personis vestra resistite; sic ut quae Dei sunt, Deo reddant, & quae Caesaris sunt, Caesari reddere non omittant. Quare potestatis hujus memores Episcopi Gallicani, subsidium à Ludovico Rege exposcunt: qui Edicto suo, ita enim vocat, omnia jura canonica de beneficiorum provisionibus decreta, quae tunc primum convelebantur, in integrum restituit; electiones, collationes, & ceteras dispositiones secundum juris communis & Conciliorum definitionem fieri iussit, & Romanae curiae exactiones inhibuit. Huic gloriosissimo Regi prima debetur Libertatis Ecclesiae Gallicanae restitutio, quam suo edicto post mutatam disciplinam in beneficiorum collationibus anno M C C L X V I I I. procuravit. quo uno capite contentiones inter Episcopos & Romanam curiam tunc ferè continebantur.

Pragmatica B. Lu.
dovici anno 1148.

Statuimus & ordinamus ut Prelati regni nostri, Patronique, beneficiorum collatores, jus suum plenarium habeant, & unicuique sua iurisdictione servetur. Insuper Ecclesiae cathedrales, & aliae regni nostri, liberas electiones habeant, & earum effectum integraliter prosequantur; promotionesque, collationes, provisiones, & dispositiones praelaturarum, dignitatum, & aliorum quocumque beneficiorum ecclesiasticorum regni nostri, secundum ordinationem & dispositionem juris communis, sacrorum Ecclesiae Dei Conciliorum, atque institutorum sanctorum patrum, fieri volumus & ordinamus.

V. Consciis erat suae potestatis Philippus I V. Rex Francorum, quando Clementem V. Pontificem sibi conjunctissimum serio monebat ut quae in Templariorum negotio agenda erant, Episcopis permitteret, nec forte demandaret aliis: quia hoc in gravem injuriam Episcoporum vergeret, à quibus ministerium ipsis à Deo creditum sine justa causa non debet auferri. ac praeterea docet sibi liberum non esse ut ea à quo animo ferri possit, cum sacramenti religione teneatur ad tuitionem jurium episcopaliū. Hic primus, ut opinor, jusjurandum praetendit ei officio probando quod ceteri Reges ad ministerium sibi à Deo commissum referrebant. Ejus exemplo sequuti deinde Principes Carolus V I. & V I I. sacramenti sui religiosam observationem edictis suis de restauranda disciplina ecclesiastica latis inseruerunt. Haec sunt manuscripti codicis verba de Philippo VI. *Gravis, quod absit, fieret injuria, si sine justa causa ministerium à Deo sibi traditum & defensionis fidei meritum auferretur ab eisdem (Episcopis); nec Prelati talem injuriam meruerunt, nec Rex salvo suo juramento posset hoc tolerare; essetque peccatum gravissi-*

In Notis ad N. II.
c. 12. T. 1. Libert.
Eccles. Gall.

mam spernere eos quos Deus misit. Qui vos enim spernit, me spernit, ait Dominus. Quis ergo sacrilegus vobis, Pater sancte, presumet consulere quod vos eos spernatis, imò potius Iesum Christum mittentem.

V I. Sanè non absurda est hujus sacramenti mentio; quod ea mente iisque verbis olim ita conceptum fuit, ut Reges, tempore inaugurationis suae, custodiam canonum subditis suis promitterent. Quod eò pertinebat, ut sponderent nec à se violandos canones, nec ab aliis. Extrat illius sacramenti antiqua formula, quod Philippus I. patre Henrico Rege superstite ex illius auctoritate praestitit anno millesimo quinquagesimo nono. Ego Philippus Deo propitiante mox futurus Rex Francorum, in die ordinationis meae promitto coram Deo & sanctis ejus quod unicuique de vobis commissis (legendum, de vobis & Ecclesiis vobis commissis) canonicum privilegium & debitam legem atque justitiam conservabo, & defensionem, quantum potero, adjuvante Domino exhibebo, sicut Rex in suo regno unicuique Episcopo & Ecclesiae sibi commissae per rectum exhibere debet, populo quoque nobis credito dispensationem legum in suo jure consistentem, nostra auctoritate concessurum. Hujus formulae potiora verba transscripta sunt ex ea quam Hincmarus Remensis Archiepiscopus à se conceptam Ludovico Balbo Caroli Calvi filio porrexerat, cum regnum Compendij suscepturus ungeretur anno D C C C L X V I I. Sponsio autem illa Ludovici excerpta est à Capitulis quae Carolus Calvus eodem anno apud Carisiacum statuerat. Quam quidem promissionem non sacramentum vocant proceres Gallicani, sed perdonationem: *Est perdonatio quam dominatio vestra nobis fidelibus vestris perdonavit & subscripsit.* Vnde Ludovicus Balbus eodem verbo utitur in sponsione sua: *Promitto & perdono vobis, id est, concedo & indulgeo.* Ante illa tempora sponsio quidem à Regibus inaugurandis concipiebatur, sed aliis verborum solennibus, quamvis eadem significatione; ut patet ex reprobatione quam Carolus Calvus praestitit, cum in urbe Metensi Lotharij regnum adipisceretur anno D C C C L X I X. *Sciatis me unicuique in suo ordine secundum sibi competentes leges tam ecclesiasticas quam mundanas, legem & justitiam conservare.* Quod etiam repetitum est in secundo capite conventus apud Carisiacum habiti. In eandem sententiam Reges Galliarum se deinceps usque ad haec nostra tempora jurejurando adstrinxerunt, et si formulis diversis. More non ab simili Constantinopolitani Imperatores, jam ab ipsius Anastasij temporibus, scripto, βασις βασιλιχῆ, pollicebantur Patriarchae fidei catholice

In Capitulis
vici II. tit.

Capitula Carl.
Calvi non Car.
licum Tit. 111.
cap. IV.

Vide non Cap.
vici I. tit. 11.
& de hincmaro
apud Carisiacum
vici I. tit. 11.
cap. IV.

Capitula Carl.
Calvi Tit. 111.
post cap. 11.